

Nr 10 A.

Godkänd av första kammaren den 18 mars 1930.

Godkänd av andra kammaren den 18 mars 1930.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1930/1931 under riksstatens tionde huvudtitel, innefattande anslagen till handelsdepartementet.

(Statsutskottets utlåtande nr 10.)

Till Konungen.

Departementet.

1:o I den till riksdagen den 3 januari 1930 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1930/1931 har Eders Kungl. Maj:t i avseende å tionde huvudtiteln, innefattande anslagen till handelsdepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 1 av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden nämnda dag) att till upprätthållande av handelsdepartementets verksamhet, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 15,900 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *upprätthållande av handelsdepartementets verksamhet*, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra förslagsanslag av 15,900 kronor.

2:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2) att till bestridande av kostnaderna inom handelsdepartementet för ökad föredragning i regeringsrätten för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 10,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har alltså till bestridande av kostnaderna inom handelsdepartementet för *ökad föredragning i regeringsrätten* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 10,000 kronor.

Centrala verk med underlydande stater.

3:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3) att *dels*, med godkännande av det av chefen för handelsdepartementet förordade förslaget till stat för kommerskollegium, att tillämpas från och med den 1 juli 1930, minska det ordinarie förslagsanslaget till kollegium, nu 552,700 kronor, med 14,400 kronor till 538,300 kronor,

dels ock besluta, att uti den till avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, hörande tjänsteförteckningen må under tionde huvudtiteln, med uteslutande av vad nu beträffande navigationsskoleinspektören hos kommerskollegium är infört, införas följande:

Verk och befattningar

Avdelning och
lönegrad enl.
löneplanen

Inspektör för handelsflottans befälsskolor	B 29.
--	-------

Eders Kungl. Maj:ts förslag i avseende å bestämmande av kommerskollegii ordinarie stat och anslag till 538,300 kronor har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Av riksdagens ståndpunkt till förslaget om viss omorganisation av rikets navigationsskolor, varom närmare förmäles under punkt 8 här nedan, följer, att riksdagen däremot ansett framställningen rörande ändrad benämning av navigationsskoleinspektören icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Riksdagen får alltså anmäla,

dels att riksdagen, med godkännande av det i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1930 förordade förslaget till stat för *kommerskollegium*, att tillämpas från och med den 1 juli 1930, minskat det ordinarie förslagsanslaget till kollegium, nu 552,700 kronor, med 14,400 kronor till 538,300 kronor;

dels ock att Eders Kungl. Maj:ts förslag om uteslutande av vad nu beträffande navigationsskoleinspektören är infört i den till avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, hörande tjänsteförteckningen samt införande i samma förteckning av benämningen inspektör för handelsflottans befälsskolor icke föranlett till någon riksdagens åtgärd.

4:o I anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *uppehållande av kommerskollegii verksamhet*, utöver det ordinarie förslagsanslaget, för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 11,784 kronor.

5:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 6) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *arvode åt en assistent vid sprängämnesinspektionen* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra förslagsanslag av 6,800 kronor.

6:o) I enlighet med vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 7) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *arvoden åt två assistenter vid statens elektriska inspektion* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra förslagsanslag av 13,600 kronor.

7:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8) att till uppehållande av fartygsinspektionens verksamhet, utöver det ordinarie förslagsanslaget, för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 100,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, som innebär en höjning av anslagsposterna för ersättning till skrivmaterialier, lokalhyror m. m. samt resekostnads- och traktamentsersättning till fartygsinspektörer och extra funktionärer — den förra posten med 1,950 kronor och den senare med i runt tal 2,400 kronor — har riksdagen icke velat motsätta sig och får alltså anmäla, att riksdagen till *uppehållande av fartygsinspektionens verksamhet*, utöver det ordinarie förslagsanslaget, för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 100,000 kronor.

8:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9) att

dels, med uteslutande av det under rubriken »Undervisningsanstalter för sjöfart» uppförda ordinarie anslaget till navigationsskolorna, under samma rubrik uppföra ett ordinarie anslag till handelsflottans befälsskolor av 173,700 kronor,

dels fastställa stat för handelsflottans befälsskolor av den lydelse, bilaga vid statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1930 utvisar, att gälla från och med den 1 juli 1930,

dels ock bemyndiga Eders Kungl. Maj:t att för innehavarna av de till inrättande föreslagna nya tjänsterna vid nämnda skolor utfärda bestämmelser rörande ändrade villkor i fråga om tjänstgöringsskyldighet m. m.

I samband med Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen till behandling förehått

dels två inom riksdagen väckta, lika lydande motioner (I: 144 och II: 218), vari hemställts, att riksdagen måtte avslå Eders Kungl. Maj:ts förslag i årets statsverksproposition om indragning från och med nästa budgetår av 1:a maskinistklassen i Härnösand;

dels ock en inom riksdagen väckt motion (II: 106), vari föreslagits, att riksdagen i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t måtte anhålla, att realskoleexamen icke må sättas som villkor för inträde vid rikets navigationsskolor, eller om detta icke kan bifallas,

att riksdagen i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t ville anhålla, att förslaget till nytt reglemente för rikets navigationsskolor måtte underställas riksdagen prövning.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande och under punkterna 9—11 här nedan omförmälda förslag angående omorganisation av undervisningen vid navigationsskolorna m. m., vilka förslag riksdagen samtidigt förehaft till behandling, har riksdagen ägnat en ingående omprövning.

Ehuru det synts riksdagen önskvärt, att de spörsmål, varom fråga är, nu kunnat erhålla en definitiv lösning, har riksdagen dock av nedan angivna skäl funnit, att därmed bör tillsvidare anstå.

Redan det förhållandet, att det föreliggande förslaget måste, framförallt genom den förlängning av olika kurser, förslaget förutsätter, komma att medverka till ett skärpande av den brist på vissa grupper av befäl, varpå den svenska handelsflottan för närvarande lider — särskilt framträdande är ju bristen på andraklassmaskinister — synes riksdagen vara ägnat att gentemot förslaget framkalla starka betänkligheter.

En annan omständighet, som föranlett riksdagen att intaga förenämnda ståndpunkt, är, att den utredning, som ligger till grund för förslaget, icke synes vara präglad av den allsidighet, som frågornas vikt och invecklade beskaffenhet bort förutsätta. Riksdagen vill i detta hänseende erinra om, att ingen egentlig representant för rederinäringen haft tillfälle att under visst skede av utredningsarbetet medverka vid detsamma.

Inom riksdagen hava också väckts motioner — däribland även sådana, som icke i detta sammanhang upptagits till behandling — vilka gå ut på jämkningar i skilda hänseenden i det framlagda förslaget, och dessa yrkanden synas icke utan vidare kunna avvisas.

Av sagda skäl har riksdagen alltså kommit till den uppfattningen, att nu ifrågavarande spörsmål böra undergå en förnyad och skyndsam omprövning, innan ett slutgiltigt avgörande sker. Härvid synes riksdagen såsom ett huvudönskemål framträda, att en reform på detta område icke bör få medverka till en ökning av den nuvarande befälsbristen ävensom ej heller försvåra en rekrytering till befälsgraderna för manskapet ombord å fartyg eller från de medborgargrupper, av vilka hittills en stor kontingent av fartygsbefäl rekryterats. Riksdagen förväntar, att de i ovan nämnda motioner framförda synpunkterna komma under förnyat övervägande. I sammanhang härmed torde ock böra förebringas en klarläggande utredning beträffande frågan, huru statens omkostnader skulle komma att gestalta sig under en längre tid framåt, därest för erhållande av styrmansbrev och skepparbrev av 1:a klass fordran å segelfartygstjänst med de av kommerskollegium föreslagna modifikationerna i gällande bestämmelser skulle bibehållas.

Under uttalande härav och med framhållande av önskvärdheten av att frågan om behovet av särskilda maskinlaboratorier för navigationsundervisningen prövas i samband med övriga spörsmål, som röra sagda undervisning, har riksdagen alltså funnit, att nuvarande organisation av navigations-skolorna bör under kommande budgetår kvarstå oförändrad. Härav följer, att riksdagen upptagit ordinarie anslaget till navigationsskolorna med oförändrat belopp, 171,000 kronor, samt extra förslagsanslaget till provisorisk avlöningsförbättring för lärare vid navigationsskolorna till samma belopp, som för innevarande budgetår anvisats, eller 3,900 kronor.

Beträffande den under punkt 11 av statsrådsprotokollet gjorda framställningen om ett anslag å 15,000 kronor för anskaffning av radiopejlingsapparater (punkt 10 här nedan) har riksdagen funnit detta ändamål vara av så trängande natur, att riksdagen beviljat detta anslag. Vad angår den under punkt 12 av statsrådsprotokollet gjorda hemställan om anslag å 25,000 kronor för praktisk utbildning av däcksbefäl för den svenska handelsflottan (punkt 11 här nedan), har riksdagen visserligen hyst tvekan, huruvida detta förslag, vid den ställning riksdagen i huvudfrågan intagit, bör föranleda något positivt beslut vid innevarande års riksdag, men riksdagen har efter närmare övervägande funnit, att ett så starkt samband mellan frågan om navigationsskolornas omorganisation och nämnda anslagsfråga icke föreligger, att ett avslag å den förstnämnda frågan nödvändigt måste medföra avslag jämväl å den sistberörda. Vid sådant förhållande och då behovet av medel för praktisk utbildning av däcksbefäl — utöver vad som utgår från handels- och sjöfartsfonden — synes styrkt, har riksdagen ansett sig böra bevilja anslag för ändamålet. På frågans nuvarande stadium har dock anslaget syntts böra begränsas till 15,000 kronor.

Under förevarande punkt får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen med avslag å Eders Kungl. Maj:ts förslag och i anledning av ovanberörda motioner, I:144 och II:218, upptagit ordinarie anslaget till *navigations-skolorna* med oförändrat belopp, 171,000 kronor.

9:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10) att till provisorisk avlöningsförbättring för lärare vid handelsflottans befälsskolor anvisa ett extra förslagsanslag av 4,800 kronor.

Under hänvisning till vad riksdagen under nästföregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen till *provisorisk avlöningsförbättring för lärare vid navigationsskolorna* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra förslagsanslag av 3,900 kronor.

10:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 11) och under hänvisning till vad riksdagen under punkt 8 här ovan i ämnet anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen för *anskaffning av radiopejlingsapparater* till navigationsskolorna för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor.

11:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12) att för praktisk utbildning av däcksbefäl för den svenska handelsflottan å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 25,000 kronor.

Under åberopande av vad riksdagen under punkt 8 här ovan anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen för *praktisk utbildning av däcksbefäl för den svenska handelsflottan* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 15,000 kronor.

12:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13) att höja det ordinarie förslagsanslaget till skeppsmätningsskostnad, nu 32,200 kronor, med 7,800 kronor till 40,000 kronor.

Riksdagen har icke haft något att erinra mot förevarande förslag och har alltså höjt det ordinarie förslagsanslaget till *skeppsmätningsskostnad*, nu 32,200 kronor, med 7,800 kronor till 40,000 kronor.

13:o) Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag angående ordinarie förslagsanslaget [till lots- och fyrinrättningen (punkt 14) kommer riksdagen att framdeles meddela sitt beslut.

14:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 15) att dels till säkerhetsanstalter för sjöfarten å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 552,000 kronor, dels ock medgiva, att en av riksdagen år 1921 under reservationsanslaget till säkerhetsanstalter för sjöfarten anvisad anslagspost å 33,000 kronor till anskaffning av en kombinerad Aga lys- och ljudboj med undervattensklocka jämte förankringssods, avsedd att utläggas utanför Vinga, må i stället användas för inköp av en lys- och klockboj med bestämd luftmistsignalkaraktär att utläggas å bojstationen sydsydvästvärt från grundet Esten vid södra inloppet till Karlskrona.

Vid den granskning, riksdagen ägnat Eders Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda anslagskrav, har riksdagen funnit, att medel för de olika ändamålen böra anvisas. Storleken av de äskade anslagsbeloppen har icke heller givit riksdagen anledning till erinran. Då riksdagen ävenledes ansett sig böra bifalla vad Eders Kungl. Maj:t i övrigt under förevarande punkt föreslagit, har riksdagen alltså *dels till säkerhetsanstalter för sjöfarten* å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra reservationsanslag av 552,000 kronor; *dels ock* medgivit, att en av riksdagen år 1921 under reservationsanslaget till säkerhetsanstalter för sjöfarten anvisad anslagspost å 33,000 kronor till anskaffning av en kombinerad Aga lys- och ljudboj med undervattensklocka jämte förankringssods, avsedd att utläggas utanför Vinga, må i stället användas för inköp av en lys- och klockboj med bestämd luftmistsignalkaraktär att utläggas å bojstationen sydsydvästvärt från grundet Esten vid södra inloppet till Karlskrona.

15:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16) att, med godkännande av det utav departementschefen i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1930 förordade förslaget till stat för patent- och registreringsverket, att tillämpas från och med den 1 juli 1930, höja det ordinarie förslagsanslaget till ämbetsverket, nu 1,162,700 kronor, med 6,000 kronor till 1,168,700 kronor.

Då Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke givit riksdagen anledning till erinran, har riksdagen alltså med godkännande av det utav chefen för handelsdepartementet i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1930 förordade förslaget till stat för *patent- och registreringsverket*, att tillämpas från och med den 1 juli 1930, höjt det ordinarie förslagsanslaget till ämbetsverket, nu 1,162,700 kronor, med 6,000 kronor till 1,168,700 kronor.

16:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17) att till bestridande av kostnaderna för den överståthållarämbetet och länsstyrelserna åliggande befattning med registreringar och anmälningar till föreningsmed flera register för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor ävensom medgiva, att de till nämnda myndigheter inflytande avgifter för sådana registreringar och anmälningar må tillföras detta anslag såsom särskilda uppbördsmedel.

Riksdagen har ej haft något att erinra mot den föreslagna höjningen av anslaget och får alltså anmäla, att riksdagen

dels till bestridande av *kostnaderna för den överståthållarämbetet och länsstyrelserna åliggande befattning med registreringar och anmälningar till förenings- med flera register* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor;

dels ock medgivit, att de till nämnda myndigheter inflytande avgifter för sådana registreringar och anmälningar må tillföras detta anslag såsom särskilda uppbördsmedel.

17:o) Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag angående anslag till försäkringsinspektionen (punkt 18) kommer riksdagen att framdeles meddela sitt beslut.

18:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19) att, med godkännande av det av departementschefen i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1930 förordade förslaget till stat för statens provningsanstalt, att tillämpas från och med den 1 juli 1930, höja det ordinarie förslagsanslaget till statens provningsanstalt, nu 326,100 kronor, med 3,000 kronor till 329,100 kronor.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag, har alltså med godkännande av det av departementschefen i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1930 förordade förslaget till stat för statens provningsanstalt, att tillämpas från och med den 1 juli 1930, höjt det ordinarie förslagsanslaget till *statens provningsanstalt*, nu 326,100 kronor, med 3,000 kronor till 329,100 kronor.

Handel och sjöfart.

19:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, under förutsättning att verksamheten vid *handelshögskolan i Stockholm* fortsättes efter i huvudsak den nu följda plan, såsom bidrag till underhållande av samma skola under läsåret 1930/1931 å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 40,000 kronor, att till handelshögskoleföreningens i Stockholm styrelse utbetalas med hälften under senare halvåret 1930 och återstående hälften under förra halvåret 1931 under villkor, att minst tolv friplatser för studerande vid högskolan komma att finnas inrättade under hela läsåret 1930/1931.

20:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 21) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *exportstipendier*, att användas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 26 september 1921, nr 636, å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

21:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, såsom understöd under år 1930 till *auktoriserade handelskamrar i riket*, att utgå med ett belopp av 2,000 kronor till envar handelskammare under av chefen för handelsdepartementet i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1930 förordade villkor, å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 24,000 kronor.

22:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23) att såsom understöd för år 1930, på sätt av departementschefen i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1930 förordats, till svenska handelskamrar i utlandet å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 60,500 kronor.

I likhet med departementschefen anser riksdagen, att den verksamhet, som utövas av de svenska handelskamrarna i utlandet, är av den betydelse för vårt lands utrikeshandel, att åt kamrarna allt fortfarande bör beredas ekonomiskt stöd från statens sida.

Då riksdagen icke haft något att erinra mot storleken av de av Eders Kungl. Maj:t för handelskamrarna äskade bidragsbeloppen, har riksdagen alltså såsom understöd för år 1930, på sätt av departementschefen i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1930 förordats, till *svenska handelskamrar i utlandet* å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 60,500 kronor.

23:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 24) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, under villkor att *Sveriges allmänna exportförening* under år 1930 bedriver sin verksamhet i huvudsakligen den form och i minst den omfattning, som i företedd förslagsstat för samma år angivits, samt att i granskningen av föreningens verksamhet och räkenskaper deltagar en av Eders Kungl. Maj:t förordnad revisor, såsom bidrag till föreningens verksamhet under sistnämnda år å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 20,000 kronor.

24:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till täckande av den å Sverige belöpande delen av kostnaderna under år 1931 för en *internationell byrå i Bryssel för handelsstatistik* å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra förslagsanslag av 600 kronor.

25:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, å riksstaten för budgetåret 1930/1931 till *ersättning åt sjömanshusen* anvisat ett extra anslag av 162,000 kronor för beredande under år 1930 åt sjömanshusen av skälig ersättning för dem åliggande bestyr med värnpliktigas inskrivning och redovisning samt för andra dem åvilande uppgifter för statsverkets räkning.

26:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 27) att till läkarundersökning av sjöfolk i enlighet med de av departementschefen i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1930 angivna grunder för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 40,000 kronor.

Riksdagen, som ej haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har alltså till *läkarundersökning av sjöfolk* i enlighet med av departementschefen i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1930 angivna grunder för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra förslagsanslag av 40,000 kronor.

27:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, för budgetåret 1930/1931

anvisat till arvode med 2,000 kronor åt envar av *två dispaschörsassistenter*, anställda den ene i Stockholm och den andre i Göteborg, ett extra anslag av 4,000 kronor.

28:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till täckande av den å Sverige för år 1930 belöpande delen av kostnaderna för uppehållande av *internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten* å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra förslagsanslag av 9,500 kronor.

29:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30) att *dels* till bestridande av drift- och underhållskostnader för statens isbrytarfartyg för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 250,000 kronor,

dels ock medgiva, att chefen å fartyget må äga åtnjuta — utöver vederbörliga avlöningsförmåner i övrigt — ett särskilt arvode av 600 kronor för år, med rätt för honom att efter dylik tjänstgöring under tre verksamhetsår erhålla ett tillägg till samma arvode av likaledes 600 kronor.

Då riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag i vad detsamma avser såväl anslag för bestridande av de kostnader, varom nu är fråga, som tillerkännande av särskilt arvode till föreslaget belopp åt fartygschefen å statsisbrytaren, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen

dels till bestridande av drift- och underhållskostnader för statens isbrytarfartyg för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra förslagsanslag av 250,000 kronor;

dels ock medgivit, att chefen å fartyget må äga åtnjuta — utöver vederbörliga avlöningsförmåner i övrigt — ett särskilt arvode av 600 kronor för år, med rätt för honom att efter dylik tjänstgöring under tre verksamhetsår erhålla ett tillägg till samma arvode av likaledes 600 kronor.

Bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.

30:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34) att i riksstaten för budgetåret 1930/1931 upptaga

dels det i den ordinarie anslagstiteln »Befrämjande i allmänhet av slöjderna» ingående anslaget till manufakturernas befrämjande med 4,000 kronor,

dels ock de i samma anslagstitel ingående reservationsanslagen med följande belopp, nämligen

reservationsanslaget till reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena med 21,000 kronor,

reservationsanslaget till reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri med 8,000 kronor,

reservationsanslaget till reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industri och hantverk med 9,500 kronor,

och reservationsanslaget till reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshantering, med 7,500 kronor.

Riksdagen har funnit utredningen i ärendet giva vid handen, att skäl föreligga för förhöjning av anslagen till nu ifrågavarande reseunderstöd. Då riksdagen icke haft något att erinra mot storleken av de äskade anslagsökningarna samt ansett sig böra bifalla vad Eders Kungl. Maj:t i övrigt under förevarande punkt föreslagit, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen i riksstaten för budgetåret 1930/1931 upptagit

dels det i den ordinarie anslagstiteln »Befrämjande i allmänhet av slöjderna» ingående anslaget till *manufakturernas befrämjande* med 4,000 kronor,

dels och de i samma anslagstitel ingående reservationsanslagen med följande belopp, nämligen

reservationsanslaget till *reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena* 21,000 kronor,

reservationsanslaget till *reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri* med 8,000 kronor,

reservationsanslaget till *reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industri och hantverk* med 9,500 kronor,

och reservationsanslaget till *reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshantering*, med 7,500 kronor.

31:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 35) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, åt *föreningen för svensk hemslöjd* såsom bidrag till uppehållande av dess verksamhet för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 8,000 kronor.

32:o) I enlighet med vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 36) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, åt *svenska slöjdföreningen* såsom bidrag för uppehållande av dess verksamhet under år 1930 å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 10,000 kronor.

33:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 37) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *arvoden åt torvingenjörer m. m.*, i enlighet med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1930 förordats, för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 20,000 kronor.

34:o) På grund av vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 38) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

dels under i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1930 angivna villkor såsom bidrag till *Sveriges hantverksorganisations allmänna verksamhet* under år 1930 å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 4,000 kronor;

dels ock såsom *bidrag till organisationens verksamhet genom hantverksinstitutet* under år 1930 å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 7,000 kronor.

35:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 39) att

dels medgiva, att Eders Kungl. Maj:t må bemyndiga kommerskollegium att enligt av Eders Kungl. Maj:t föreskrivna grunder bevilja statsunderstöd åt hantverksmästare för utbildande av högst 75 lärlingar med utbildningstid från tidpunkt under budgetåret 1930/1931,

dels ock till befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 40,820 kronor.

I samband med Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen till behandling förehått två inom riksdagen väckta, likalydande motioner (I: 143 och II: 141), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta

dels medgiva, att Eders Kungl. Maj:t må bemyndiga kommerskollegium att enligt av Eders Kungl. Maj:t föreskrivna grunder bevilja statsunderstöd åt hantverksmästare för utbildande av högst 100 lärlingar med utbildningstid från tidpunkt under budgetåret 1930/1931,

dels ock till befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 43,945 kronor.

Till stöd för sitt förslag hava motionärerna anført följande:

»Sveriges hantverksorganisation har under ett flertal år i sin till Kungl. Maj:t ställda ansökan anhållit om ökat anslag till lärlingsutbildningen inom vårt land. Även i sin den 10 augusti 1929 dagtecknade skrivelse om anslag under budgetåret 1930/1931 framföres ånyo denna anhållan, med begäran om att nuvarande antalet lärlingsunderstöd, som är begränsat till högst 75 stycken, måtte utökas till 100 stycken och att motsvarande ökning i anslaget måtte beviljas. Som av Kungl. Maj:ts proposition, nr 1, under tionde huvudtiteln sid. 149—153 framgår, har Kungl. Maj:t icke ansett sig kunna förorda bifall till ovanberörda framställning.

Betydelsen av rekryteringen och yrkesutbildningen inom hantverket torde under senare åren alltmer hava vunnit förstärkelse inom såväl hantverk som industri. Genom den utveckling, som dessa näringsgrenar under senare tider genomgått, torde för alla deras målsmän framstå som en trängande nödvändighet, att yrkeskunnigheten icke allenast bibehålles, utan än ytterligare utvecklas. Genom industriens rationaliseringssträvan-

den har den praktiska lärlingsutbildningen inom denna näringsgren allt mer och mer lämnats åt sitt öde. För att fylla behovet av kvalificerad arbetskraft drager industrien till sig sådana arbetare, som vunnit sin grundläggande yrkesutbildning inom hantverket. Hantverksårens lärlingsutbildning har således fått den dubbla uppgiften att lägga grunden för yrkeskunnigheten icke endast bland sina egna yrkesutövare, utan även i mycket stor utsträckning för den yrkeskunniga arbetarstammen inom industrien. Härutav torde än mera framstå nödvändigheten av att hantverksskåren vinner ökat stöd i sitt betydelsefulla arbete vid lärlingsutbildningen inom de olika yrkena.

Härutöver torde böra erinras om den över allt i vårt land förekommande ungdomsarbetslösheten. Denna ungdom har svårt att vinna anställning, mången gång icke därför att arbete saknas, utan beroende därav, att lärlingsutbildningen är för yrkesutövaren, hantverkaren, en ekonomisk utgift, som hans av hård konkurrens pressade näringsgren icke kan motstå. Han måste därför ofta, ehuru för yrkets fortsatta utveckling varmt intresserad, anställa endast fullt yrkeskunniga arbetare, då detta för honom medför mindre besvär och lämnar bättre ekonomisk avkastning. Härutav torde i någon mån den rådande ungdomsarbetslösheten finna sin förklaring.

I nu gällande bestämmelser för statsunderstöd till hantverksmästare för lärlingsutbildning är lärlingstiden fastställd till minst tre år och statsunderstöden till 400 kronor. Av detta utbetalas 125 kronor under första, 100 kronor under andra och 75 kronor vid tredje årets slut. Återstående 100 kronor utbetalas, sedan styrkt blivit att lärlingen genom avlagt prov eller på annat sätt visat sig vara utlärd i yrket. Ett bifall till hantverksorganisationens framställning skulle således för budgetåret 1930/1931 medföra en ökning av härför i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln äskade anslaget 40,820 kronor med 3,125 kronor, eller till 43,945 kronor.

Kommerskollegium, som anmodats yttra sig över Sveriges hantverksorganisationens ovanberörda framställning, giver den också sitt förord och framhåller den stora betydelse, som denna lärlingsutbildning har för såväl hantverk som industri. Kommerskollegium rent av förutsätter betydelsen vara så stor, att den genom erhållande av än högre anslag skulle kunna ytterligare väsentligen utvidgas.»

I likhet med departementschefen har riksdagen ansett, att anslag, motsvarande understöd enligt de fastställda bestämmelserna för de årsgrupper lärlingar, vilkas utbildning jämlikt medgivande av 1927—1929 års riksdagar redan pågår, bör anvisas å nästkommande budgetårs riksstat. Att, på sätt föreslagits, ett belopp av 3,000 kronor ställes till förfogande för användande till understöd åt hantverksföreningar för utdelande av lärlingspremier, har ej heller givit riksdagen anledning till erinran.

Emellertid anser sig riksdagen, med hänsyn till de omständigheter kom-

merskollegium anført och motionärerna åberopat för en ökning av lärlingsunderstöden från nuvarande 75 till 100 stycken, icke böra motsätta sig anvisande av det jämförelsevis ringa belopp, som ett bifall till kommerskollegii, av motionärerna understödda framställning skulle komma att medföra för statsverket. Under hänvisning till de skäl, som till stöd för sagda förslag anförts, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning och ovanberörda motioner, I: 143 och II: 141,

dels medgivit, att Eders Kungl. Maj:t må bemyndiga kommerskollegium att enligt av Eders Kungl. Maj:t föreskrivna grunder bevilja statsunderstöd åt hantverksmästare för utbildande av högst 100 lärlingar med utbildningstid från tidpunkt under budgetåret 1930/1931;

dels ock till *befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 43,945 kronor.

36:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 40) att såsom bidrag till uppehållande av den industriella standardiseringsverksamheten för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 40,000 kronor.

Riksdagen har vid prövning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag ställt sig synnerligen tveksam ifråga om behovet och lämpligheten av en höjning av det nu å riksstaten anvisade anslaget för uppehållande av den industriella standardiseringsverksamheten och detta så mycket mer, som de enskilda intressenternas bidrag — enligt vad statsrådsprotokollet utvisar — fastställts till minst 150 procent — mot förut bestämda 100 procent — av det understöd av statsmedel, som tilldelats dem. En rikligare medelstillgång har ju härigenom beretts verksamheten ifråga. Då riksdagen emellertid ej vill motsätta sig anvisandet av det äskade anslaget, sker detta under uttalande av den bestämda förväntan, att ytterligare höjning av anslaget icke, åtminstone för den närmaste framtiden, ifrågasättes.

Under hänvisning till vad sålunda anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen såsom *bidrag till uppehållande av den industriella standardiseringsverksamheten* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 40,000 kronor.

Diverse.

37:o) Beträffande Eders Kungl. Maj:ts framställning (punkt 45) angående anslag till tryckningskostnader kommer riksdagen att i särskild skrivelse anmäla sitt beslut.

38:o) Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag om anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga (punkt 46) samt till extra utgifter (punkt 47) kommer riksdagen att framdeles meddela sitt beslut.

Övriga ordinarie anslag.

39:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår äro uppförda under tionde huvudtiteln, har någon ändring icke ifrågasatts.

Riksdagen har i riksstaten för budgetåret 1930/1931 uppfört samtliga de ordinarie anslag under tionde huvudtiteln, vilka icke blivit här ovan särskilt omförmälda, med oförändrade belopp.

Stockholm den 18 mars 1930.

Med undersåtlig vördnad.
